

tűznie. Mérnök és nem író. Följegyzései, amelyek a humort sem nélkülözik, mindvégig érdekesek és figyelemreméltóak. Az olvasó a nagyvilágnak egy olyan részét ösmeri meg e könyvből, amelyben európai csak igen ritkán fordul meg.

Aleko E. Lilius : Kalózvilág a kínai vizeken. (Dante.) A finn származású amerikai író olyan dologra vállalkozott, amely még a riportervakmerőségek között is ritkaságszámba megy. A Honkong közelében fekvő Macaoban összeköttetésbe lép azokkal a kínai kalózokkal, akik a délkinai tengerpart mentén már annyi gőzöst fosztottak ki és annyi utast raboltak el, hogy gaztetteik híre fölverte az európai sajtót is és némi furfanggal még pénzáldozattal fölkerül Lai Choi San asszony ágyúkkal felszerelt, páncélos dzsöngjére és résztvesz a hajó egyik «ekszpedíciójában». A hadműveletek idejére ugyan eltávolítják a fedélzetről, de amikor visszatér, még sikerül lefényképeznie a süllyedő hajót.

Lai Choi San asszony, a szerző elbeszélése szerint, a macoi kalózok leg-hatalmasabbja. Tizenkét felfegyverzett dzsöngje van s a hatóságok is támogatják, mivel flotillája védelmezi a halászsokat a kalózok ellen. Igaz, hogy ezért vámot szed a halászsoktól. De ez a rendőri szolgálat voltaképpen csak mellékfoglalkozás. Főfoglalkozása a kalózkodás. Hetekig tartó munkával szemelik ki a kifosztandó hajót s embereiket utasokként csempézik be, akik pontos terv alapján rendezik meg rohamukat a legénység és az igazi utasok ellen. A támadás mindig Bias-Bay közelében történik. A hajót is odairányítják s a szállítmányt átrakják a várakozó csónakokba. A gazdag utasokat, akár fehérek, akár kínaiak, partra viszik és csak váltságdíj ellenében engedik szabadon. Ha a váltságdíjat nem kapják meg, az utas bizony az életével fizet.

Lilius maga is elkerül a Bias-Bay

mögötti kalózfalvakba és még két másik kalózvezérrel köt ismeretséget, sőt végül szertartásosan föl is esküszik az egyik bandába, a «Makulátlan Hősök Hall»-jába. Munkára is fogják : nagyösszegű pénzt kell Macaoba vinnie a vezér számlájára. Jutalmul színarany, súlyos pecsétgyűrűt kap, olyat, amelyet a többi Makulátlan Hős visel, de ezzel a vésettél : Jótékony Tanítvány. Mivel azonban a közben megjelent cikkei és fényképei a kínai lapokhoz is eljutottak, a kalózok el akarták tenni láb alól . . .

Fantasztikus kalandjait Lilius kitűnően írja meg és igen sok fényképpel illusztrálja. Élményei, amelyek egy előttünk teljesen ismeretlen területen folytak le, érdekességükben mindenestre veteksenek az úgynevezett «kalandorregények» kitalálásaival.

Fritz Ohle : Az idegenlégio karavánja. (Dante.) Ohle egyik könyvét, amely a Szaharáról szól, már ismertettük e hasábkon. Ujonnan megjelent könyvének is főleg azok a növénytani, néprajzi és földrajzi adatok kölcsönöznek különös érdekességet, amelyek az eddig be nem járt területek sajátosságait ismertetik. Ohle rendkívül gazdagnak mondja a Magas Atlasz hegységet szénben és ércekben, valamint gyógyszerül alkalmazható növényekben, de az éghajlati és közlekedési viszonyok mostohaasága miatt ez a terület még sokáig hozzáférhetetlen lesz az európai kereskedelem számára.

A szerző nyolc évet töltött a Szahara északi részében, a szaharai vasút számára alkalmas utat kereste, de tiszt volt az idegen légióban is, nehéz harcokban, vad kalandokban volt része és megfigyeléseit gyakorlott tollal írja le. Könyvében egy sokat vitatott kérdésre ad feleletet és pedig arra, hogy mi is volt a bibliai manna ? Arabul *halua*-nak nevezik s kövek közt termő moha apró magja, amelyet pök-

hálófinomságú hártya vesz körül. Júliusban érik, akkor a hártya ki-pattan s a magocskák, mintha szárnyuk volna, a széllel a felhőkig jutnak, onnan záporoznak le mindenfelé. Finom, könnyű anyag, illatos mézíze van és nagyon tápláló. A Szahara lakói mind ismerik.

A kitűnő fényképfelvételek mind az ottani típusokat, mind pedig a mérhetetlen homok fogalmát közelebb hozzák az olvasóhoz. (m—i.)

Ungarische Kulturstätten. — *Fayers intellectuels en Hongrie.* — *Hungarian educational institutions.* — *Centri di cultura in Ungheria.* Bp. Egyetemi nyomda, 1931. 8°, 192 l. — Magyary Zoltán egyetemi tanár, a magyar tudományosságának és szervezetének egyik legkiválóbb ismerője, a kitűnő műemlék-fotografussal, Petrás Istvánnal szövetkezve egy képeskönyvet adott ki, mely másfélszáz képben mutatja be a magyar kultúra otthonait és intézményeit. A Magyar Tudományos Akadémiától kezdve egyetemeken, múzeumokon, könyvtárakon keresztül a nagyobb vidéki városok nevezetesebb idevágó alkotásaiig sorra vesz mindent, ami a kultúra megtartását és annak fejlődését szolgálja hazánkban. Ennek a könyvnek igen nagy a jelentősége, különösen ma, amikor a kultúrát egyesek luxuscikknek akarják beállítani s megfeledeznek arról, hogy a gép mozgatója előtt annak kitalálója az, akinek munkáját minden erővel alá kell támasztani, mert ha felfedező nincs, nincs az sem, aki a felfedezést felhasználja és megéljen belőle. A négy külföldi nyelven megjelent, rövid és tömör utószóval ellátott munka változatos és gazdag képanyagával külföldön nagy szolgálatot fog tenni Magyarországnak. G.

Két új magyar irodalmi ritkaság. A gyűjtemény hatodik számát a buda-

pesti cisztercita gimnázium nyolcadikosai adták ki *Brisits Frigyes* vezetésével. A cím: *Temesvári Pelbárt műveiből.* A nyolcadik szám *Édes Gergely eredeti oktató meséi*, a debreceni református gimnázium VII. A) osztályának gondozásában és *Zsigmond Ferenc* bevezetésével jelent meg.

Temesvári Pelbárt szebb részleteinek bilinguis kiadásával régi hiányt pótoltak a ciszterci gimnázium tanulói. Azok közé a magyar írók közé tartozik, akiket a maguk korában ugyanúgy ismertek külföldön, mint idehaza. Igaz, hogy nem alkotó elme, inkább csak népszerűsítő volt, de az ő korában már lejárt a theológia nagy elméleteinek korszaka.

A kiválogatás nagyon jól sikerült. Szinte nem tudja az olvasó, mibe kezdjen: egy kedves legendába-e, vagy Szűz Mária szépségének meghatóan tudományoskodó részletezésébe. A fordítás nyelve egy kicsit régieskedő és kényelmesen terjeszkedik el a mellékmondatokban. Ügylátszik, a fordítók nem akarták átvenni a kódexok tömörségre törekvő, latinos és ma már nehezen érthető nyelvét.

Édes Gergely Kazinczy kortársa. Legfőbb érdemét abban látja Zsigmond Ferenc, hogy a különböző klasszikus versformákat rápróbálgatta a magyar nyelvre. Ez érdemen kívül azért is rászolgált a kiadásra a konzervatív dunántúli tiszteletes, mert igazában a Kazinczy előtti irodalmi fokozatot képviseli. Nincs külön irodalmi nyelv, a legfenségesebb tárgyát is a leghétköznapibb nyelven adja elő; a Nemezis így szólítja meg Franklint: «te Franklin! úgy hallám, te vagy itt a legbátrabb alapító», a Kazinczy-centenárium évében jelent meg a kis könyv és igen jó alkalom arra, hogy szemléltesse a széphalmi mester munkájának eredményeit. Édes Gergely jó kiindulópont a Kazinczy által előidézett fejlődés megmérésére. F. I.